

A kötött, rossz vízgazdálkodású talajok termőhelyi potenciáljának növelése meliorációs beavatkozásokkal

SZEKRÉNYI BÉLA

Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság, Szombathely

A mezőgazdasági területek termőhelyi értékét a természeti tényezők összessége határozza meg. E tényezők egyrésze pozitív irányba hat és termés-növelést idéz elő, mások negatív irányba hatnak.

Ha a természeti tényezőknek a talaj termőképességére gyakorolt hatását vizsgáljuk, akkor általában azt tapasztaljuk, hogy a legtöbb tényező (víz, tápanyagok stb.) egy bizonyos határig növeli a terméseredményeket, majd egy küszöbértéken felül a mezőgazdasági hozam már csökkenő tendenciát mutat. Rá kell itt mutatni még arra, hogy a termésmennyiséget befolyásoló természeti tényezők egymással is kölcsönhatásban állnak, s egyes esetekben additive hatnak és nagy terméseket eredményeznek, máskor antagonisták hatásuk termés-csökkenést okoz.

Magyarország nyugati részén a nagy csapadékmennyiségek nagy termések eléréséhez biztosítják a vízszükségletet. A gyakorlatban azonban azt tapasztaljuk, hogy itt, a kötött pszeudo-glejes barna erdőtalajokon, megáll a víz a talaj felszínén, s ez akadályozza a terület időbeli megmunkálását, a gazdasági növények normális fejlődését, a műtrágyák érvényesülését stb.

Ilyen eredeti állapotok mellett a nyugat-magyarországi területek a növénytermesztés nézőpontjából rendkívül alacsony értéket képviselnek. Okszerű meliorációs beavatkozással azonban a talajban és az éghajlatban rejlő potenciális erőket fel lehet szabadítani, és ezeken az eredetben 0,8–1 tonna/ha búzával jellemezhető területeken rendszeres növénytermesztést lehet folytatni és rendre nagy terméseredményeket lehet elérni.

A táj lejtős, erózióknak kitett területeire a rézsútos mélyszántás módszerét, a sík vagy enyhén hullámos területekre a kombinált talajcsövezési módszert dolgoztuk ki.

Ezáltal elértük, hogy

- a termelési biztonság megnövekedett,
- a termeszthető növények skálája kibővült,
- a termésmennyiségek pedig elérik, ill. egyes esetekben meghaladják a legjobb alföldi területek terméseredményeit, stb.

A másik példát arra vonatkozóan, hogy a helyesen alkalmazott komplex meliorációs beavatkozással a termőhelyi adottságokat és a termőhelyi potenciált milyen nagy mértékben lehet befolyásolni, az alföldi, szolonyec típusú szikes talajról mutatom be.

Tiszabura térségében csak sziki ürmet (*Artemisia*) és sovány csenkeszt (*Festuca pseudovina*) termő rossz, IV. osztályú szikes legelőn talajcsővezéssel egybekapcsolt komplex meliorációs eljárást alkalmaztunk és hatására a beavatkozást követő évben 4,4 tonna/ha búza termést értünk el.

Az utóbbi példával nem azt kívánom mondani, hogy több száz, több ezer ha összefüggő szikes területen drénezést hajtsunk végre, mert a népgazdaság teherbíró képessége erre jelenleg még nem nyújt lehetőséget. De véleményem szerint feltétlenül meg kell csinálni, ha jó termőterületek közé kisebb szikes foltok vannak beékelődve, ahol az egyre terjedő rendszer-gazdálkodás szempontjai, a terület homogenizálása, az egységes agrotechnika stb. ezt feltétlenül megkívánja.

Erre az eredményes beavatkozásra nemcsak a szolonyec típusú szikeseken, hanem a szoloncsákokon is lehetőség van. Saját gyakorlatomból nem tudok erre példát hozni. De a Fertő-tó melletti osztrák területen, — az Apajpusztai, kunszentmiklósi, Sós-ér környéki, akasztói szoloncsákokhoz hasonló rossz szikes területen — talajcsővezéssel és ehhez kapcsolódó fizikai, kémiai, biológiai talajjavítással nagyon jó eredményeket értek el.

A felvetett néhány gondolattal kívántam az értekezlet témaköréhez hozzájárulni és bemutatni, hogy a kedvezőtlen természeti adottságokat, a rossz termőhelyi tulajdonságokat a meliorációs beavatkozásokkal alapvetően meg tudjuk változtatni.